

آئین نامه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار

ماده ۱: بمنظور تامین مشارکت کارگران و کارفرمایان و نظارت بر حسن اجرای مقررات حفاظت فنی و بهداشت کار؛ صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور در کارگاههای مشمول و همچنین پیشگیری از حوادث و بیماریهای ناشی از کار، حفظ و ارتقاء سلامتی کارگران و سالم سازی محیطهای کار، تشکیل کمیته های حفاظت فنی و بهداشت کار با رعایت ضوابط و مقررات مندرج در این آئین نامه در کارگاههای کشور الزامی است.

ماده ۲: کارگاههایی که دارای ۲۵ نفر کارگر باشند؛ کارفرما مکلف است کمیته ای به نام کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار با اعضاء ذیل تشکیل دهد:

۱- کارفرما یا نماینده تام الاختیار او

۲- نماینده شورای اسلامی کار یا نماینده کارگران کارگاه

۳- مدیر فنی و در صورت نبودن او یکی از سر استاد کاران کارگاه

۴- مسئول حفاظت فنی

۵- مسئول بهداشت حرفه ای

تبصره ۱: مسئول حفاظت فنی می بایستی ترجیحاً از فارغ التحصیلان رشته حفاظت فنی و ایمنی کار باشد.

تبصره ۲: مسئول بهداشت حرفه ای می بایستی ترجیحاً فارغ التحصیل بهداشت حرفه ای یا پزشک عمومی موردتأیید مرکز بهداشت شهرستان باشد.

تبصره ۳: اعضاء کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار با هزینه کارفرما بایستی در برنامه های آموزشی و باز آموزی مربوط به حفاظت فنی و بهداشت کار که توسط ارگانهای ذیربط برگزار می گردد شرکت نمایند.

تبصره ۴: در کارگاههایی که بین ۲۵ تا ۱۰۰ نفر کارگر داشته باشند در صورتی که یک یا دو نفر از اعضاء کمیته در کارگاه حضور نداشته باشند جلسه کمیته با حداقل سه نفر از افراد مذکور تشکیل می گردد مشروط بر آنکه در این کمیته مسئول حفاظت فنی یا مسئول بهداشت حرفه ای حضور داشته باشد.

ماده ۳: در کارگاههایی که کمتر از ۲۵ نفر کارگر دارند و نوع کار آنها ایجاب نماید با نظر مشترک و هماهنگ بازرس کار و کارشناس بهداشت حرفه ای محل، کارفرما مکلف به تشکیل کمیته مذکور خواهد بود.

تبصره ۱: در اینگونه کارگاهها کمیته مذکور با سه نفر از اعضاء بشرح ذیل تشکیل میگردد.

۱- کارفرما یا نماینده تام الاختیار وی

۲- نماینده شورای اسلامی کار یا نماینده کارگران کارگاه

۳- مسئول حفاظت فنی و بهداشت حرفه ای

تبصره ۲: صلاحیت مسئول حفاظت فنی و بهداشت حرفه ای برای اینگونه کارگاهها باید به تائید اداره کار و مرکز بهداشت محل برسد

تبصره ۳: در کلیه کارگاههایی که کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار با سه نفر تشکیل می گردد مسئول حفاظت فنی و بهداشت حرفه ای می تواند یک نفر باشد مشروط بر آنکه پس از آموزشهای لازم که با هزینه کارفرما توسط مرکز بهداشت و یا اداره کار محل حسب مورد تشکیل می گردد شرکت نموده و گواهی نامه لازمه را دریافت نماید .

ماده ۴: جلسات کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار باید لا اقل هر ماه یکبار تشکیل گردد و در اولین جلسه خود نسبت به انتخاب یک نفر دبیر از میان اعضاء کمیته اقدام نماید . تعیین زمان تشکیل جلسات و تنظیم صورتجلسات کمیته بعهده دبیر جلسه خواهد بود .

تبصره ۱: در مواقع ضروری یا زودتر از موعد با پیشنهاد مدیر کارخانه یا مسئول حفاظت فنی و یا مسئول بهداشت حرفه ای کمیته تشکیل خواهد شد .

تبصره ۲: در صورتیکه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار احتمال وقوع حادثه یا بیماری ناشی از کار را برای کارگاه تشخیص دهد باید فوراً اقدام به تشکیل جلسه نموده و موارد را ضمن اعلام به کارفرما ؛ به اداره کار و مرکز بهداشت مربوطه اعلام نماید.

تبصره ۳: کارفرما مکلف است یک نسخه از تصمیمات کمیته مذکور و همچنین صورت جلسات تنظیم شده را به اداره کار و مرکز بهداشت مربوطه ارسال نماید .

ماده ۵: وظایف کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار بشرح ذیل است .

ماده ۶: وجود کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار و مسئولین حفاظت و بهداشت حرفه ای در کارگاه به هیچ وجه رافع مسئولیت های قانونی کارفرما در قبال مقررات وضع شده نخواهد بود .

وظائف کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار

- ۱- طرح مسائل ومشكلات حفاظتی و بهداشتی در جلسات کمیته و ارائه پیشنهادات لازم به کارفرما جهت رفع نواقص و سالم سازی محیط کار .
- ۲- انعکاس کلیه ایرادات و نواقص حفاظتی و بهداشتی و پیشنهادات لازم جهت رفع آنها به کارفرمای کارگاه .
- ۳- همکاری و تشریک مساعی با کارشناسان بهداشت حرفه ای و بازرسان کار جهت اجرای مقررات حفاظتی و بهداشت کار
- ۴- توجیه و آشنا سازی کارگران نسبت به رعایت مقررات و موازین بهداشتی و حفاظتی در محیط کار .
- ۶- پیشنهاد به کارفرما جهت تشویق کارگرانی که در امر حفاظت فنی و بهداشت کار علاقه و جدیت دارند .
- ۷- پیگیری لازم به منظور تهیه و ارسال صورتحسابات کمیته و همچنین فرمهای مربوط به حوادث و بیماریهای ناشی از کار به ارگانهای ذیربط .
- ۸- پیگیری لازم در انجام معاینات قبل از استخدام و معاینات ادواری بمنظور پیشگیری از ابتلاء کارگران به بیماریهای ناشی از کار و ارائه نتایج حاصله به مراکز بهداشت مربوطه .
- ۹- اعلام موارد مشکوک به بیماریهای حرفه ای از طریق کارفرما به مرکز بهداشت مربوطه و همکاری در تعیین شغل مناسب برای کارگرانی که به تشخیص شورای پزشکی به بیماریهای حرفه ای مبتلا شده ویا در معرض ابتلاء آنها قرار دارند . (موضوع تبصره ۱ ماده ۹۲ قانون کار)
- ۱۰- جمع آوری آمار و اطلاعات مربوطه از نقطه نظر مسائل حفاظتی و بهداشتی و تنظیم و تکمیل فرم صورت نواقص موجود در کارگاه .
- ۱۱- بازدید و معاینه ابزار کار ؛ وسایل حفاظتی و بهداشتی در محیط کار و نظارت بر حسن استفاده از آنها .
- ۱۲- ثبت آمار حوادث و بیماریهای ناشی از کار کارگران و تعیین ضریب تکرار و ضریب شدت سالانه حوادث .
- ۱۳- نظارت بر ترسیم نمودار میزان حوادث و بیماریهای حرفه ای و همچنین نصب پوسترهای آموزشی ، بهداشتی و حفاظتی در محیط کار .
- ۱۴- اعلام کانونهای ایجاد خطر ات حفاظتی و بهداشتی در کارگاه .
- ۱۵- نظارت بر نظم وترتیب و آرایش مواد اولیه و محصولات و استقرار ماشین آلات و ابزار کار به نحو صحیح و ایمن و همچنین تطابق صحیح کار و کارگر در محیط کار .
- ۱۶- تعیین خط و مشی روشن و منطبق با موازین حفاظتی و بهداشتی بر حسب شرایط اختصاصی هر کارگاه جهت حفظ و ارتقاء سطح بهداشت و ایمنی محیط کار و پیشگیری از ایجاد حوادث احتمالی و بیماریهای شغلی .
- ۱۷- تهیه و تصویب و صدور دستورالعملهای اجرایی حفاظتی و بهداشتی جهت اعمال در داخل کارگاه در مورد پیشگیری از ایجاد عوارض و بیماریهای ناشی از عوامل فیزیکی ؛ شیمیایی ؛ ارگو نومیکی ؛ بیولوژیکی و روانی محیط کار .

شرح وظایف مسئول بهداشت حرفه ای در کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار

- ۱- آشنا نمودن مدیر عامل - مدیران اعضاء کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار و کارگران با جایگاه بهداشت حرفه ای در صنعت - جایگاه بهداشت حرفه ای در قوانین ایران و اثرات مثبت رعایت دستورالعملهای بهداشت حرفه ای در پیشرفت صنعت و سلامت کارگران.
  - ۲- تهیه و ارسال برنامه حضور فعال مسئول بهداشت حرفه ای کمیته در کارخانه بر اساس جدول زیر :
    - کارخانجات دارای ۲۵ تا ۹۹ نفر حداقل یکروز در هفته .
    - کارخانجات دارای ۱۰۰ تا ۴۹۹ نفر حداقل دو روزدر هفته .
    - کارخانجات دارای ۵۰۰ نفر و بالاتر به طور تمام وقت و فعال نمودن مرکز بهداشت کار .
  - ۳- اعلام برنامه آموزش بهداشت بر اساس رویکرد جدید آموزش بهداشت با توجه به نیاز اعم از بهداشت فردی- عمومی - خانواده و بهداشت حرفه ای و ... که رؤس آموزشهای ارائه شده بایستی در پرونده کارگران ثبت و آموزشها به طرق مختلف استمرار داشته باشند .
  - ۴- شناسایی شغلهای موجود و تعداد پرسنل هر شغل بر اساس تماس با عوامل زیان آور محیط کار و ارائه راه حلهای متناسب جهت کنترل عوامل و ارائه پیش نویس دستورالعملهای لازم جهت انجام کار سالم و بهداشتی به کمیته .
  - ۵- برنامه ریزی جهت اندازه گیری حداقل سالی عوامل زیان آور .
  - ۶- بررسی و بازدید بهداشتی از تسهیلات و تاسیسات یکبار عوامل زیان آور محیط کار و ارسال نتایج به مرکز بهداشت و پیگیری لازم جهت کنترل و اعلام نظریه بر اساس دستور العمل مربوطه به کمیته به طور مکتوب .
  - ۷- نظارت بر تهیه و استفاده صحیح از وسایل حفاظت فردی متناسب و با رعایت ماده ۹۱ قانون کار.
  - ۸- تهیه پیش نویس دستور العمل جهت انجام معاینات کارگری (قبل از استخدام و دوره ای) برای شغلهای موجود و تهیه جدول آزمایشات روتین و اختصاصی شغلهای موجود با همکاری پزشک متخصص طب کار و یا پزشک عمومی دوره دیده طب کار مجاز .
  - ۹- نظارت بر اجرای برنامه های مبارزه با حشرات و جوندگان موذی و تهیه برنامه اجرایی مناسب.
  - ۱۰- بررسی خلاصه نتایج معاینات سالیانه و مشخص نمودن رابطه معنی دار بین نتایج معاینات و عوامل زیان آور موجود محیط کار .
  - ۱۱-ار سال صور تجلسات بر اساس فرم پیش نهادی به روش بررسی تصمیمات جلسه فنی و سپس اتخاذ تصمیمات جدید و مشخص نمودن مسئول پیگیری .
  - ۱۲- سایر موارد
- ماده ۶ : وجود کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار و مسئولین حفاظت بهداشت حرفه ای در کارگاه به هیچ وجه رافع مسئولیت های قانونی کارفرما در قبال مقررات وضع شده نخواهد بود.

شرح وظایف کارشناس بهداشت حرفه ای شاغل در کارخانجات

ماده ۱:

کارشناس بهداشت حرفه ای به فردی اطلاق می گردد که دارای حداقل مدرک کارشناسی بهداشت حرفه ای از یکی از دانشگاههای معتبر بوده و پس از مشخص شدن وضعیت طرح نیروی انسانی در واحد تولیدی به عنوان مسئول بهداشت حرفه ای شناخته و مشغول به کار شود و ضمن نیازسنجی ، سیاست گذاری ، برنامه ریزی و بودجه بندی دراز مدت در جهت حفظ و تامین و ارتقای سطح سلامت نیروی کار وظیفه اطلاع رسانی ، بالا بردن سطح آگاهی و هدایت و ترقیب مدیریت در خصوص سرمایه گذاری در طرحهای سالم سازی محیط کار را به انجام می رساند .

کارشناس بهداشت حرفه ای از یک سوی مجری فعالیتهای فوق الذکر بوده و از سوی دیگر عضویت دائمی کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار کارخانه را عهده دار می باشد و موظف است ضمن شرکت در جلسات کمیته مذکور براساس آیین نامه های مصوب در کلیه اموری که مربوط به سالم سازی محیط کار و ایجاد شرایط مطلوب و تسهیلات مناسب برای کارگر می باشد اظهار نظر فنی نماید و مدیریت کارخانه به عنوان بالاترین مقام اجرایی کمیته مزبور موظف است پیشنهادات فنی وی را جهت اجرا به قسمتهای زیربط ابلاغ نماید .

تبصره: در صورت عدم توافق در اجرای پیشنهادات کارشناس نظریه کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای مرکز بهداشت شهرستان قطعی و لازم الاجرا خواهد بود .

ماده ۲:

شرح وظایف کارشناس بهداشت حرفه ای به قرار ذیل اعلام می گردد:

- ۱- سیاستگذاری ، برنامه ریزی و نظارت فنی و اداری بر تشکیلات بهداشت حرفه ای تحت سرپرستی
- ۲- نظارت فنی بر جذب کارکنان جدید الاستخدام ، تغییر شغل ، یا اشتغال به کار فرد پس از غیبت پیش از ۳ روز برای اعمال ضوابط بهداشت حرفه ای در جایگزینی فرد در شغل مناسب با هماهنگی پزشک دوره دیده طب کار
- ۳- ایجاد هماهنگی درون بخشی و برون بخشی برای جلب مشارکت فعال یا جلب همکاری عوامل موثر در ارتقاء اجرای برنامه های بهداشت حرفه ای در سطح واحد تولیدی
- ۴- ایجاد ارتباط و هماهنگی و مشارکت فعال در برنامه ها با کارشناسان بهداشت حرفه ای مرکز بهداشت منطقه و واحد تولیدی برای همگامی و همسو نمودن فعالیتهای بهداشت حرفه ای کارخانه با برنامه های ملی و منطقه ای و اجرای برنامه های جاری در سطح کارخانه برحسب مورد ، از قبیل خانه بهداشت کارگری ، ایستگاه بهگر و ...
- ۵- مطالعه ، جمع آوری و بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات اولیه مورد نیاز جهت سیاستگذاری و برنامه ریزی و اجرای برنامه های سالم سازی محیط کار و انجام مراقبتهای بهداشتی درمانی شاغلین اعم از اطلاعات پرسنلی اطلاعات فنی و تکنولوژیک ، سایر اطلاعات عام یا ویژه
- ۶- بازدید منظم مطابق با برنامه از قبل تدوین شده از قسمتهای مختلف کارخانه و ثبت گزارشات بازدید و انعکاس آنها به مدیریت کارخانه و کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار جهت اطلاع از وضعیت بهداشت حرفه ای و اتخاذ تصمیم نهایی برای رفع مشکلات موجود

۷- شناسایی ، نمونه برداری ، اندازه گیری و ارزشیابی عوامل زیان آور محیط کار که به نحوی از انحاء سلامت جسمی روانی اجتماعی شاغلین را مورد تهدید قرار می دهد .

۸- بررسی عوامل ارگونومیک محیط کار و ارائه راه حلهای مناسب جهت انجام صحیح کار یا تغییرات لازم در خط تولید یا فعالیت مورد نظر و ارائه پیشنهادات در خصوص مناسب نمودن ابزار کار و وسایل مورد استفاده و غیره با همکاری متخصصین و مهندسیین مرتبط .

۹- برنامه ریزی و نظارت در جهت پایش (نمونه برداری ، سنجش و ارزشیابی مستمر) عوامل زیان آور به منظور اجرای حدود تماس شغلی مصوب وزارت بهداشت ، درمان آموزش و پزشکی

تبصره : در صورتی که کارخانه فاقد دستگاهها / متخصصین زیربط جهت پایش عوامل زیان آور ، و ارزشیابی باشد کارشناس بهداشت حرفه ای موظف است هماهنگیهای لازم جهت فراهم آمدن امکانات مورد نیاز از بخش خصوصی یا دولتی جهت ایننوع پایشها را به عمل آورد .

۱۰- ارائه راه حلهای فنی و مهندسی ، اداری (گردش کار و غیره) در جهت کاهش مواجهه و تماس شاغلین واحد تولیدی با عوامل زیان آور موجود

تبصره : اجرای روشهای کنترلی پس از بررسی پیشنهادهای مختلف فنی و مهندسی و اعلام نظر نهایی کارشناسان بهداشت حرفه ای انجام می پذیرد .

۱۱- برنامه ریزی و نظارت بر حسن اجرای کلیه ضوابط کمی و کیفی مندرج در آئین نامه تاسیسات کارگاه از نظر بهداشت

۱۲- بررسی و شناخت و اعلام نظر در خصوص مشاغل سخت و زیان آور قبل یا بعد از تصویب در کمیته کارهای سخت و زیان آور استان

۱۳- درجه بندی هر یک از مشاغل موجود در واحد تولیدی جهت الویت بندی و برنامه ریزی بهداشت حرفه ای و طب کار

۱۴- برنامه ریزی و اجرای برنامه های آموزشی جهت شاغلین در سطح واحد/واحدهای تولیدی بنحوی که علاوه بر ارتقا سطح آگاهی موجب تغییر نگرش-باورها و عملکرد و رفتارهای بهداشتی کارگران گردیده تا در اجرای موازین بهداشت و سالمسازی محیط کار مشارکت فعال جویند

۱۵- تشکیل جلسات آموزشی -توجیهی جهت سرپرستان خط تولید ومسئولین زیر بط در زمینه اهداف و برنامه های بهداشت حرفه ای

۱۶- تهیه و تدوین و تنظیم مواد و وسایل کمک آموزشی اعم از پوستر ، پمفلت ، مقاله ، فیلم ، اسلاید و غیره مورد نیاز جهت شاغلین کارخانه و سایر گروههای هدف.

۱۷- همکاری و مشارکت فعال در برگزاری گردهمایی ، سیمینارها و غیره مختلف بهداشت حرفه ای در سطح منطقه ای ومحلی

۱۸- ارائه راه حلهای مناسب در جهت رفع نواقص اعلام شده از طرف کارشناسان بهداشت حرفه ای مرکز بهداشت شهرستان منطقه در ظرف مهلت مقرر

۱۹- شرکت فعال در جلسات کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار . انجام کلیه مکاتبات لازم با تأیید نهایی مدیریت کارخانه انجام می گیرد اعم از دعوتنامه ها گزارش ارسالی به مراکز بهداشت منطقه و سایر ارگانهای زیربط

۲۰- بررسی هر گونه تغییر در تکنولوژی خط تولید ، در مواد اولیه ، نهایی یا جابجایی ماشین آلات یا افزایش ظرفیت تولید کارخانه و غیره برای پیشگیری و کنترلی هر گون هرگونه مواجهه مخاطره آمیز شاغلین با عوامل زیان آور احتمالی و ارائه گزارش لازم به مدیریت واحد تولیدی

۲۱- شرکت در مطالعه و طبقه بندی مشاغل به منظور نظارت بر تطابق کار و کارگر و واگذاری کارهای متناسب به کارگران بالاخص کارگران معلول با توجه به تواناییهای جسمی و روانی آنها .

۲۲- برنامه ریزی نظارت و فراهم آوردن شرایط لازم برای دسترسی شاغلین به خدمات بهداشتی اولیه (PHC)

۲۳- برنامه ریزی ، نظارت ، پایش و ارزشیابی در جهت نیل به حسن اجرای معاینات کارگری شاغلین واحد تولیدی

۲۴- نظارت بر سطح صحیح و دقیق اطلاعات شغلی مورد نیاز در فرمهای معاینات کارگری مصوب و هماهنگی با پزشک دوره دیده طب کار در جهت تشخیص بهنگام بیماری عارضه ناشی از کار در بین شاغلین

تبصره : در صورتی که تعداد شاغلین کمتر از ۲۰۰ نفر باشد و کارخانه امکان دسترسی به کاردان بهداشت حرفه ای ، بهداشت یار کار ، بهنگر را ندارد . کارشناس شخصا " نسبت به تکمیل سه صفحه اول فرم معاینات کارگری مصوب اقدام می نماید .

۲۵- مشاوره با پزشک دوره دیده طبکار در خصوص ادامه به کار فرد و بحث و بررسی و اعلام نتیجه نهایی

تبصره : در صورت عدم توافق نظر کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای مرکز بهداشت شهرستان منطقه قطعی خواهد بود .

۲۶- مطالعه و بررسی و تجزیه و تحلیل علل و منشاء غیبت شاغلین و راههای پیشگیری کنترل حوادث بیماریهایی که موجب تعطیل کار یا غیبت شاغلین شده است و ارائه پیشنهادات فنی لازم به مدیریت واحد تولید

۲۷- ثبت صحیح اطلاعات ، جمع آوری ، تجزیه و تحلیل آماری و حداقل تهیه جداول و نمودارهای مربوط به بیماریهای ناشی از کار و اطلاعات مربوط به شرایط بهداشت کار ، کارگر و محیط کار و خدمات بهداشتی ارائه شده و اعلام آن به مدیریت واحد تولیدی و مراجع زیربط

۲۸- اعلام موارد بیماری ناشی از کار ثبت شده به مراکز بهداشت ذیربط مطابق با فرمهای ابلاغ شده از سوی این مراکز

۲۹- مطابق با آیین نامه کمیته حفاظت فنی بهداشت کار در صورتی که کارشناس بهداشت حرفه ای مسئولیت حفاظت فنی را عهده دار باشد باید اقدامات زیر را به عمل آورد :

۱- برنامه ریزی ، هماهنگی ، همکاری در جهت حفاظ گذاری و دستگاههای حادثه آفرین و نظارت مستمر در جهت استفاده صحیح از حفاظ های مذکور

۲- بازدید منظم و ثبت اطلاعات ، جمع آوری ، تجزیه و تحلیل آماری و حداقل تهیه جداول و نمودارهای مربوط به حوادث و تعیین علل حوادث و غیبتهای ناشی از حوادث و اعلام آن به مدیریت واحد تولیدی و مراجع ذیصلاح

۳۰- بررسی ، برنامه ریزی و نظارت بر تهیه ، توزیع و کاربرد صحیح وسایل حفاظت فردی

۳۱- نظارت بهداشتی بر کارگران موقت (روز مزد) و غیره وابسته به واحد تولیدی

۳۲- طرح سریع هر گونه عامل زیان آور برای سلامتی شاغلین و ساکنین اطراف کارخانجات در کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار جهت رفع سریع معضل

۳۳- ارائه نظرات و پیشنهادات در جهت ارتقاء برنامه های بهداشت حرفه ای به مرکز بهداشت شهرستان

۳۴- ایجاد هماهنگی و همکاری بین مدیریت واحد تولیدی و مسئول بهداشت حرفه ای مرکز بهداشت شهرستان در جهت اجرای طرحهای پژوهشی و اجرایی ملی و منطقه ای